

MIEK SCHEPERS
COÖRDINATOR ADITI VZW

Kanaries in de koolmijn

Als geboren en getogen Limburger hoorde ik regelmatig het verhaal van de kanaries in de koolmijnen. Zolang deze vogeltjes ondergronds vrolijk kwetterden, was er niets aan de hand. Maar vanaf het moment dat ze niet meer hoorbaar waren, repten de kompels zich vliegensvlug uit de mijnschachten naar boven, want dan was er gasontwikkeling en dreigde het gevaar. Dit verhaal vertel ik vaak tijdens vormingen aan zorgprofessionals wanneer het gaat over de bespreekbaarheid van seksualiteit bij mensen met een beperking en seksueel geweld. Wanneer we seksualiteit van mensen met een beperking bespreekbaar maken, zetten we in op preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Doen we dit niet, dan kan het behoorlijk fout gaan. Dit omschrijft dan ook onmiddellijk dé kernopdracht van Aditi vzw, een praktijk- en expertisecentrum dat werkt rond seksuele gezondheid bij mensen met een ondersteuningsnood (zoals personen met een beperking, kwetsbare ouderen en personen met een psychische kwetsbaarheid) en sterk inzet op kwaliteit van seksuele gezondheid en preventie van seksueel geweld.

Niettegenstaande het feit dat het recht op seksualiteit bij mensen met een beperking door een grote meerderheid aanvaard wordt als een onvoorwaardelijk mensenrecht, blijft het een groot taboe om te praten over het thema in al zijn aspecten. Tevens kunnen we de cijfers van seksueel geweld ten aanzien van deze groep niet blijven negeren. Recent onderzoek (Keygnaert

et al., 2023) geeft aan dat 60 procent van de personen met een beperking ooit slachtoffer was van hands-on seksueel geweld. Deze cijfers zijn mogelijk een onderschatting, aangezien de meest kwetsbare mensen in deze studie ondervertegenwoordigd zijn. Louter reageren wanneer de ellende al gebeurd is, voldoet niet. We mogen niet vergeten dat achter ieder cijfer een geschaad persoon schuilt. Om seksueel geweld terdege te kunnen aanpakken, is het nodig dat zorgprofessionals op een correcte en professionele manier kunnen omgaan met seksuele thema's an sich. En hier is zeker nog veel werk aan de winkel.

Drempels

Waarom vinden zorgprofessionals het dan zo moeilijk om over seksualiteit met hun cliënten te praten? Vanuit onze praktijk ervaren we dagelijks de drempels. Handelingsverlegenheid, gechoqueerd zijn door situaties, persoonlijke trauma's, het gebrek aan beleid en visie binnen organisaties, te weinig of geen opleiding... Het zijn maar enkele van de factoren die een vertrouwelijk gesprek over seksualiteit in de weg kunnen staan. Uit onderzoek blijkt dat net op deze terreinen meer inzet noodzakelijk is. Doch blijft het politiek beleid eenzijdig focussen op seksueel geweld, terwijl je seksueel geweld niet voorkomt door eindeloos meldpunten op te richten. We moeten de focus durven te verplaatsen naar kwalitatieve en preventieve seksuele gezondheidszorg. Als we weten dat het merendeel van hulpverleners geen enkele vorm

van opleiding heeft gehad over het thema, dat een minderheid van zorgvoorzieningen over een beleid inzake seksuele gezondheid beschikt, en dat seksuele vorming in een vorige legislatuur uit de eindtermen van het secundair onderwijs werd gehaald, dan mag het ons niet verbazen dat cijfers over seksueel geweld bij mensen met een ondersteuningsnood erg hoog blijven. Aditi vzw voert een sterk pleidooi om net in te zetten op een verplicht seksueel gezondheidsbeleid binnen organisaties zodat zorgprofessionals binnen een duidelijk kader kunnen werken. Maar daarnaast is het ook belangrijk dat ze de nodige vorming en training krijgen om de bespreekbaarheid van seksualiteit te vergroten. Streven naar een gezond evenwicht tussen seksueel welbevinden, seksueel empowerment en aandacht voor seksueel grensoverschrijdend gedrag, moet de komende legislatuur de uitdaging worden want 'kwetteren' over seksuele gezondheid, blijft dé voorwaarde in de strijd tegen seksueel geweld.